

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра фінансового менеджменту та фондового ринку

Допущено до захисту
в.о. завідувач кафедри
Світлична О.С.
(прізвище, ініціали)

“ _____ ” _____ 2016 р.

ДИПЛОМНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра

зі спеціальності 8.03050801 “Фінанси і кредит” за програмою:
“Фінансовий менеджмент та фондовий ринок”

за темою:

Фінансові ризики комерційних банків:
методи оцінки та управління

Виконавець:

студентка VI курсу заочного фак-ту
(факультет)

Ліпкіної Ганни Сергіївни

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент, приват-проф.

(науковий ступінь, вчене звання)

Арутюнян Світлана Сергіївна

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Розділ 1. Теоретичні основи дослідження фінансових ризиків у комерційному банку.....	8
1.1. Сутність і класифікації фінансових ризиків у банківській сфері.....	8
1.2. Вплив фінансових ризиків на діяльність комерційних банків.....	21
1.3. Методи оцінки ризиків.....	26
Розділ 2. Аналіз системи управління фінансовими ризиками комерційного банку ПАТ "Укрсоцбанк".....	46
2.1. Сучасні тенденції розвитку банківської системи України та місце у ній комерційного банку ПАТ "Укрсоцбанк".....	46
2.2. Аналіз системи управління фінансовими ризиками в комерційному банку ПАТ "Укрсоцбанк".....	55
2.3. Методи оцінки і управління фінансовими ризиками в комерційному банку ПАТ "Укрсоцбанк".....	72
Розділ 3. Удосконалення управління фінансовими ризиками у комерційному банку ПАТ "Укрсоцбанк".....	83
3.1. Міжнародний досвід з управління фінансовими ризиками у комерційних банках.....	83
3.2. Пропозиції з підвищення ефективності управління фінансовими ризиками "Укрсоцбанк".....	91
Висновки.....	105
Список використаних джерел.....	112
Додатки.....	119

ВСТУП

Актуальність теми. Сучасний стан економіки України важко назвати стабільним. У 2016 рік наша країна увійшла обтяжена численними загрозами та ризиками для своєї національної безпеки. Серед соціальних, економічних та фінансових ризиків України експерти усе частіше називають технічний дефолт, кризовий стан банківської системи, рейдерський перерозподіл власності, безпрецедентну втечу капіталів, аграризацію економіки, соціальний вибух. Різке зростання тарифів, цін на енергоносії, продукти харчування змушують домашні господарства утриматись від збереження частини своїх фінансових ресурсів, перейти до їх споживання. А тому фінансова система України та її учасники, найбільш активними із яких наразі є банківські установи, відчувають нині різке падіння рівня власної економічної безпеки і зростання рівня ризиків зовнішнього та внутрішнього походження. Сучасна макроекономічна ситуація в Україні свідчить про глибоку кризу як у реальному секторі економіки, так і у фінансовій системі, яка не виконує належним чином ті функції, які їй притаманні, в першу чергу вона не створює реальних стартових передумов структурної перебудови національної економіки, не сприятиме відновленню інвестиційного процесу та мобілізації фінансових ресурсів через становлення та функціонування фінансового ринку та його інституційної інфраструктури. Значно загострилися в останні роки «хронічні хвороби» фінансового сектору: – криза довіри населення до фінансових інституцій; – відсутність ефективного позичальника та незахищеність посередників-кредиторів, – відсутність чіткої взаємодії між державою, фінансовим ринком і населенням; – наявність значної маси «токсичних» активів у банківській системі; – відстороненість професійних учасників фінансового ринку від стимулювання розвитку реального сектора економіки та їх націленість на отримання швидких доходів у спекулятивній фінансоміці. Значно поглибилися проблеми макро - й - мікропруденційного нагляду за учасниками фінансового ринку, що сприяло неспроможності фінансових посередників розраховуватися за своїми зобов'язаннями

Банки мають дієві важелі впливу на фінансову, виробничу та інші сфери економіки. Діяльність комерційних банків впливає на формування і розвиток всієї системи відносин в країні. Тому без стабільного, надійного і сильного банківського сектора не може нормально функціонувати економіка будь-якої країни. Саме тому управлінню ризиками належить одне з провідних місць в діяльності комерційних банків.

Проблема управління ризиками є за своєю значимістю і актуальності однією з головних у банківському менеджменті при розробці стратегії розвитку банку. Після краху Бреттонвудської валютної системи, у міру поглиблення процесу інтернаціоналізації світового господарства і переходу світової економіки в новий якісний стан, яке отримало в економічній науці назву глобалізації, умови функціонування комерційних банків істотно змінилися.

Масштаби спекулятивного руху капіталів викликають нестабільність обмінних курсів валют, процентних ставок, цін на товари. У цих умовах істотно зростає рівень фінансових ризиків при одночасному ускладненні їх структури та форм прояву.

Зменшити негативні впливи можна шляхом розробки і застосування методів і засобів локалізації ризиків на основі «управління ризиками». При цьому управління фінансовими ризиками слід розглядати невідривно від процесу розвитку світової економіки, оскільки механізм функціонування фінансової системи повинен в першу чергу забезпечувати потреби економіки та міжнародної торгівлі, створювати сприятливіші умови для безперервного процесу відтворення, коли міжнародні торговельні відносини тісно переплітаються з міжнародними валютно-фінансовими і кредитними відносинами. Сформована ситуація вимагає переосмислення ролі процесу управління ризиками в діяльності головних учасників світового фінансового ринку - комерційних банків. У сукупності ризиків, притаманних банківській діяльності, одне з провідних місць за своєю значимістю належить фінансовим ризикам. Ці ризики не існують у банківській діяльності відокремлено, вони інтегровані і притаманні всім

фінансовим операціям банку. Рівень і величина фінансових ризиків мають прямий вплив на всі показники банківської діяльності. Однак останнє десятиліття характеризується недостатністю комплексних теоретичних досліджень і практичних розробок з управління фінансовими ризиками, супроводжуваними банківської діяльності, тому важливого практичного і теоретичного значення набуло питання оцінки фінансових ризиків, обрання методів управління ними, інструментів для їх зниження.

Світові фінансові інститути та міжнародні організації, включаючи Світовий банк, Банк міжнародних розрахунків, Базельський комітет з контролю за банківською діяльністю, приділяють все більшу увагу вирішенню питань з управління фінансовими ризиками та контролю над ними. Так в «Основних принципах ефективного банківського нагляду», розроблених Базельським комітетом підкреслюється необхідність наявності в банках інформативних систем, які дозволяють точно вимірювати, відслідковувати та відповідним чином контролювати фінансові ризики. При цьому застосування усіма країнами принципів, викладених у рекомендаціях Базельського комітету, сприятиме створенню рівних конкурентних умов на міжнародних фінансових ринках, стабільності національних банківських систем.

Актуальність дослідження підтверджується і наслідками глибокої економічної кризи, в якій перебуває Україна. У процесі інтеграції у світове банківське співтовариство, українські банки піддаються не тільки негативному впливу внутрішніх факторів, включаючи, політичні та соціально-економічні, а й впливу несприятливих тенденцій, які характерні останнім часом для світових фінансових ринків.

В Україні зараз не існує комплексних системних методик з управління фінансовими ризиками комерційних банків. Отже, вивчення і впровадження у повсякденну банківську практику конкретних методик і способів управління фінансовими ризиками, вдосконалення інструментів зниження ризиків дозволить підвищити ефективність функціонування і прибутковість українських банків, а

також поліпшить найважливіші показники банківської системи в цілому.

Тому об'єктивно існує необхідність у подальшому вивченні та дослідженні проблем управління банківськими ризиками на основі розробки сучасних методів класифікації, мінімізації та хеджування фінансових ризиків.

Саме цим зумовлена обрання теми дослідження і саме це підтверджує її актуальність.

Мета і завдання дослідження. Мета даного дослідження полягає у визначенні місця фінансових ризиків в системі банківських ризиків, у виявленні та науковому обґрунтуванні сутності управління фінансовими ризиками комерційного банку на сучасному етапі, розробці обґрунтованих рекомендацій щодо вдосконалення методів управління фінансовими ризиками, виявленні та розробці комплексних способів мінімізації фінансових ризиків комерційних банків, як застави стабільності економіки України в цілому і банківського сектора, зокрема.

Для досягнення поставленої мети передбачено постановку і вирішення наступних завдань:

- розкрити теоретичні основи класифікації банківських ризиків, визначити основні чинники виникнення фінансових ризиків, визначити місце фінансових ризиків в загальній системі банківських ризиків;
- проаналізувати основні методи оцінки та аналізу фінсового ризику;
- досліджувати сучасні методи управління фінансовим ризиком;
- взявши за основу фінансову звітність ПАТ "Укрсоцбанк" проаналізувати стан управління фінансовими ризиками;
- охарактеризувати основні методи оцінки фінансових ризиків, які застосовуються в ПАТ "Укрсоцбанк";
- запропонувати шляхи поліпшення політики ризик - менеджменту в ПАТ "Укрсоцбанк".

Об'єктом дослідження є процес управління фінансовими ризиками, які супроводжують діяльність комерційних банків в Україні.

Предметом дослідження є економічні відносини, які виникають у процесі

управління фінансовими ризиками при здійсненні діяльності комерційним банком ПАТ "Укрсоцбанк".

Методи дослідження. Для дослідження фінансових ризиків у комерційному банку використовуються загальнонаукові і спеціальні методи: спостереження, порівняння, вимірювання, абстрагування, аналіз і синтез, індукція і дедукція, моделювання, узагальнення, формалізація, екстраполяція, історичний метод, системний підхід, метод класифікації, методи збору інформації; методи обробки інформації; методи проведення аналітичної роботи; методи планових розрахунків і обґрунтувань; методи прогнозування.

Інформаційна база дослідження. Аналізу основних аспектів управління фінансовими ризиками фінансово-кредитних інституцій, зокрема банків, та їх ролі у ринковій економічній системі присвячені праці багатьох провідних вітчизняних та зарубіжних учених: Козьменко С.М., Шпиг Ф.І. та Волошко І.В., Савинська Н.А., Алескерова Ю.В., Кудіна В.Г., Коваленко В.В., Лавров Р.В., Піджарко Н. В., Назарлієв Р., Кравчук Г.В., Галіч О.В., Висоцька М.П., Кірічок А., Шугар М.І., Порохня Т., Козенков Д.Є., Нікітін П.А., Д. Міль, У. Сеніор, А. Маршал, А. Пігу, Х. ван Грюнінг, а також у нормативних матеріалах Національного банку України.

ВИСНОВКИ

Управління банківськими ризиками а також забезпечення, як на наш погляд, стабільності та безпеки банківського сегмента на сьогоднішній день набуває дедалі більшої актуальності у зв'язку з їх зростанням і негативним впливом на банківську систему та економіку України загалом.

Ця проблема у 2015 році постала досить гостро, що визнають і науковці, і практики ризик – менеджменту. Основними загрозами безпеці, згідно з експертними оцінками, вважаються стан національної валюти, законодавство, величезні державні борги, політичне регулювання та насилля.

Різка девальвація валюти здійснювала сильний негативний вплив на рівень ризиків банків в Україні. За один рік (2014-2015) валюта подешевшала на 250 % щодо долара США, тому клієнти банків не можуть обслуговувати валютні позики і кількість проблемної заборгованості стрімко зростає. Банкам довелося перераховувати за підвищеним курсом всі кредити, надані у валюті, і шукати гроші для збільшення капіталів.

За останні півтора року регулятор (НБУ) вивів з ринку 64 банківські установи, а збитки діючих банків на 1.01.2016 р. склали більше 55 млрд. грн. Банки тотально втратили довіру споживачів банківських продуктів і послуг. За даними НБУ за підсумками другої половини 2014 – першої половини 2015 рр., обсяг гривневих депозитів скоротився майже на чверть, а валютних на 40%. Якість кредитних портфелів банків сильно погіршилась і частка проблемних кредитів значно зросла, зокрема питання повернення кредитів жителями Криму та міст Сходу України залишається відкритим.

НБУ запропонував три етапи реформування банківської системи: 1) очищення ринку від так званих банків – «зомбі», у яких не було ніяких активів, від банків – «мийок», які «відмивали» і переводили в готівку гроші; 2) проведення діагностики та стрес-тестування системних банків та їхня докапіталізація; 3) консолідація банківського сектору (В. Гонтарева). Перший

етап, за думкою глави НБУ, банківська система проходить, паралельно розпочався другий – стрес-тестування, який пройшли перші десять банків, на черзі – ще десять і, за словами В. Гонтаревої, цей процес мав бути завершений до кінця 2015 року. Що продемонстрували стрес-тести? Вони вказують на те, що банки і олігархічний банкінг – це залучення на депозити коштів фізичних і юридичних осіб і фінансування бізнесу володарів та інсайдерів банків, які в майбутньому не можуть або не бажають повертати гроші банку, а останній – не може повернути їх вкладникам – інвесторам. Це стосується десятків банків, серед яких банк «Надра», «Дельта», «Фінанси та кредит», і навіть «Приват-банк», інсайдерський портфель якого, за деяким оцінками, перевищує 40 млрд. грн.

На кінець 2015 року на ринку залишилось 112 комерційних банків, серед яких 30 найбільших і на які припадає 90% активів, у той час на 80 банків – лише 5 % системи. Тому процес очищення системи буде продовжуватися. Гігантські втрати і обезцінення банківських активів повинні бути подолані в процесі реформування банківського сектора у 2016-2018р.р.

Крім реформ у законодавчо-нормативному забезпеченні функціонування фінансового ринку необхідно істотне ускладнення систем його регулювання та нагляду, яке почалося у посткризовий період у більшості зарубіжних країн. «Зважаючи та ключову роль фінансової системи в генерації й трансляції кризових явищ, на самітах G-20 протягом 2009-2011 р.р. прийнято низку рішень щодо активного проведення реформ у розрізі інституційної трансформації світової фінансової системи» [7, с.83]. В Україні радикальним кроком реформування інституційної інфраструктури фінансового ринку стало створення згідно з Указом Президента України №170/2015 від 24.03.2015 р. Ради з фінансової стабільності, головним завданням якої є розроблення пропозицій із реформування фінансового сектору, проведення моніторингу та оцінювання системних фінансових ризиків, що загрожують стабільності фінансової системи, та їх мінімізації. Рада здійснює макропруденційний нагляд

та розробляє механізми ефективного співробітництва та координації дій із забезпечення фінансової стабільності всіх регуляторів фінансового ринку – НБУ, НКЦПФР, Нацкомісії з регулювання ринку фінансових послуг, Міністерства фінансів, Кабміну.

Дуже гостро постає проблема функціонування валютного ринку України в сучасних соціально-економічних умовах розвитку країни, пов'язаних з війною на Сході, втратою частини промислово-виробничого потенціалу, значним падінням ВВП ($\approx 11\%$ у 2015 році), втратою Криму та іншими «хворобами» держави. Починаючи з березня 2015 року, банківському регулятору вдалося стабілізувати валютний ринок і валютний курс гривні, який тільки наприкінці 2015 року – початку 2016 року почав різко знижуватись. І це пов'язано як з фундаментальними факторами, так і значними ситуативними дисбалансами в економіці. В цілому українська валютна-фінансова криза має трансформаційний, системно-структурний характер і свідчить про необхідність реформ в загальній відтворювальній моделі економіки, про неможливість жити в борг за рахунок міжнародних фінансових інститутів і країн-донорів, про нагальну потребу загального реформування економіки і всіх механізмів її функціонування та розвитку, про необхідність дефінансіалізації [13, с. 40] і запуску з боку держави двигуна розвитку реального сектору економіки і підтримки виробничо-промислового капіталу [14, с. 85].

Висновки і перспективи подальших досліджень. Визначення напрямів і пріоритетів стабілізації і оздоровлення української фінансової системи і фінансового ринку як її складової можливо в контексті чіткого уявлення основних напрямків реформування економіки в цілому. Таке реформування передбачає структурну перебудову, відновлення інвестиційного процесу, «детінізацію, деофшорізацію і деолігархізацію» (Ю.Тимашенко) національної економіки. Сприяти цьому в мобілізації фінансових ресурсів бізнесу, домашніх господарств, держави може тільки реформований потужний фінансовий ринок, який направить мобілізовані ресурси в реальний сектор економіки і на

підтримку виробничого капіталу. Для глибокого розуміння небезпек та викликів сучасної епохи, тих глобальних змін сучасного світу, які Давоський форум (2016 р.) пов'язав з новаціями IV промислової революції, розробки системних, ефективних заходів реформування структури економіки та її фінансової сфери потрібен цілісний, широкий науковий погляд на процеси, які відбуваються у державі, і розуміння трендів і тенденцій, які формують сучасну реальність. Тільки це дозволить подолати чергову політичну кризу (лютий 2016 р.), виробити стратегію реформ, яка б мотивувала і консолідувала українське суспільство.

Управління ризиками є основним у банківській справі. Оскільки комерційні банки, як і вся банківська система загалом, покликані уособлювати надійність і безпеку, очевидно є необхідність розроблення та впровадження прийнятних і перевірених методів формалізації і оцінки ризиків, виявлення значимих критеріїв, а також розроблення і впровадження чітко налагодженої системи прийняття рішень, що базується на отриманих даних і приводить до ефективного результату.

Основними фінансовими ризиками, якими керують банки, є: кредитний ризик, ризик ліквідності, ризик відсоткової ставки, ринковий ризик.

Банк як комерційна організація ставить своїм завданням отримання прибутку, яка забезпечує стійкість і надійність його функціонування і може бути використана для розширення його діяльності. Але орієнтація на прибутковість операцій завжди пов'язана з різними видами ризиків, які за відсутності системи їх обмеження можуть призвести до збитків.

Банк утворює постійно діючий підрозділ з управління ризиками, що має відповідати за впровадження внутрішніх положень та процедур управління ризиками відповідно до визначених радою банку стратегії та політики управління ризиками.

Деякі ризики є невід'ємною частиною банківської діяльності. У банківському секторі накопичено велику кількість знань про те, як визначати,

вимірювати, контролювати ці притаманні банківській справі ризики та здійснювати їх моніторинг. Нагляд на основі оцінки ризиків визнає існування цих ризиків і намагається використовувати наглядові ресурси у найбільш ефективний спосіб.

Для аналізу ризиків використовуються наступні методи:

а) якісний аналіз;

б) кількісний аналіз, який включає економіко-статистичні методи, розрахунково-аналітичні методи, експертні методи і аналогові методи.

Основні ризики, якими управляють у ПАТ "Укрсоцбанк", є кредитний ризик, ризик ліквідності, ризик відсоткової ставки.

Аналізуючи кредитний ризик було виявлено, дотримання нормативів цього ризику, але у зв'язку з нестабільними економікою та політикою країни, було виявлено досягнення цих нормативів найбільших оптимальних значень, що може призвести до їх перевищення. Банку рекомендується обмежити кредитні та інші операції з пов'язаними особами або інсайдерами банку, так як ці операції можуть здійснюватися на пільгових для інсайдерів умовах.

Проаналізувавши дані, можна сказати, що кредитні операції, що класифіковані як "за I категорією якості" у 2013 році зросли на 1 894 097 тис. грн., а у 2014 році знизилися на 3 284 267 тис. грн.. Кредитні операції, що класифіковані як "за II категорією якості" на протязі 2013-2015 років постійно зростають за своїми об'ємами. Кредитні операції, що класифіковані як "за III, IV, V категоріями якості" у 2013 зменшують свою кількість, то у 2014 році ж різко збільшують свої об'єми. Сформовані резерви за відповідними категоріями мають анологічні тенденції змін.

Всі нормативи ліквідності справно виконуються банком. Норматив миттєвої ліквідності та норматив поточної ліквідності набули найвищих значень у 2013 році – 69.98% і 89.31% відповідно. А норматив короткострокової ліквідності на протязі 2013-2015 років має спадаючу тенденцію, що означає зменшення мінімально необхідних активів для забезпечення виконання своїх зобов'язань протягом одного року.

Наступним ризиком, яким управляє ПАТ "Укрсоцбанк", є відсотковий

ризик. Управління ним відбувається за допомогою методу GAP – менеджменту. На протязі досліджуваного періоду він є додатним і тому банк може отримати надприбуток.

Збільшення та зменшення розриву означає, що відсотковий ризик змінюється і банк може отримати прибуток при сприятливих змінах на ринку відсоткових ставок, а при несприятливих збиток. Наближення показників до нульового значення означає наближення відсоткового ризику до мінімальних його значень, при яких маржа банку не залежить від зміни відсоткових ставок, але банк недоотримає прибутків у випадку сприятливої зміни на ринку відсоткових ставок.

До процесу управління ризиками у Банку залучено всі види бізнесу, які впливають на параметри цих ризиків. Управління ризиками у Банку здійснюється на всіх рівнях організації від вищого керівництва до рівня, на якому ці ризики безпосередньо приймаються. Крім того, Банк забезпечує чіткий розподіл функцій управління ризиками, задач та повноважень, а також чітку схему обов'язків і відповідальності за таким розподілом. Зокрема, у процесі управління ризиками Банку беруть участь функціональні і структурні органи.

Банку рекомендується чітко дотримуватися Постанови Правління НБУ про схвалення Методичних рекомендацій щодо організації та функціонування ризик-менеджменту в банках України, необхідно провести диверсифікацію ризиків, що дозволить зменшити концентрацію за одним портфелем.

Необхідно заделегіть здійснювати управління ризиками на тому рівні організації, на якому вони виникають, систематичне здійснення аналізу ризиків з метою ідентифікації, оцінки, контролю і моніторингу всіх ризиків, проведення стрес-тестування та бек-тестування для всіх видів ризиків.

Рекомендується використовувати найкращий світовий досвід, який представлений у положеннях Базельського комітету з банківського нагляду.

Мінімізація ризиків - це боротьба за зниження втрат, інакше називана управлінням ризиками.

Існуючий інструментарій методів зниження впливу фінансових ризиків

досить різноманітний, і такі методи, як диверсифікація, резервування та страхування, ефективно застосовуються вітчизняними підприємствами, але на українському ринку з'явилися досить нові та прогресивні механізми – хеджування і фінансовий інжиніринг, які можуть бути успішно використані для зниження впливу ризикотвірних факторів на діяльність підприємств.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алескерова Ю.В. Класифікація фінансових ризиків комерційного банку та системи управління ними [Електронний ресурс]. – Режим доступу.: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=34769>
2. Андросов, А. Рекомендации в связи с внедрением принципов Базеля II/ А. Андросов // Банковское дело. – 2011. – № 7. – С. 84-96
3. Банківські операції: Підручник [Електронний ресурс]. – Режим доступу.: <http://mir.zavantag.com/bank/21620/index.html>
4. Береславська О.І. Перспективи імплементації рекомендацій Базельського комітету в практичну діяльність банків України// Наукові записки. Серія «Економіка», № 23 – С. 262-266.
5. Боб Ю.В., Шевчук О.П. Методи оцінки та управління банківськими ризиками: вітчизняний та зарубіжний досвід// Економічні науки [Електронний ресурс]. – Режим доступу.: http://www.rusnauka.com/30_NIEK_2011/Economics/1_96395.doc.htm
6. Вовк В.Я., Хмеленко О.В. Кредитування і контроль: Навчальний посібник [Електронний ресурс]. – Режим доступу.: http://pidruchniki.com/1081080641507/bankivska_sprava/kreditniy_rizik_skladova_bankivskih_rizikiv
7. Вовчак О.Д., Руцишин Н.М., Андрейків Т.Я. Кредит і банківська справа: Підручник [Електронний ресурс]. – Режим доступу.: http://pidruchniki.com/14350120/bankivska_sprava/kredit_i_bankivska_sprava
8. Дараган, В. Аналіз кредитоспроможності банків-контрагентів – цільова функція управління на ринку міжбанківського кредитування/ В. Дараган // Формування ринкових відносин в Україні. — 2011. — № 2. — С. 10-14.
9. Дзюблюк, О. Механізм забезпечення якості кредитного портфеля й управління кредитним ризиком банку в період кризових явищ в економіці/ О. Дзюблюк // Журнал європейської економіки. — 2010. — № 1. — С. 108-125.
10. Довгий, Н. В. Как увеличить цену проблемного портфеля и снизить

стоимость коллекторских услуг/ Н. В. Довгий, П. С. Михмель // Банковское дело. — 2011. — № 4. — С. 45-55.

11. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 № 2121 - III зі змінами та доповненнями від 13.05.2014/ [Електронний ресурс]. – Режим доступу.: <http://zakon.rada.gov.ua>.

12. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 06.11.2014 №3480-IV/ [Електронний ресурс]. – Режим доступу.:<http://zakon.rada.gov.ua>.

13. Коваленко В.В. Стратегічне управління фінансовою стійкістю банківської системи: методологія і практика/ В.В. Коваленко // Монографія. – 2010. – 228 с.

14. Козенков Д. Є., Нікітін П. А. Основні методи оцінки ризиків у сучасному ризик-менеджменті// Бізнес Інформ, №10 – 2012. – С. 248-253.

15. Консолідований фінансовий звіт ПАТ "Укрсоцбанк" за 2012 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу.: http://www.unicredit.ua/ip_fininter/params/year.5/

16. Консолідований фінансовий звіт ПАТ "Укрсоцбанк" за 2013 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу.: http://www.unicredit.ua/ip_fininter/params/year.6/

17. Консолідований фінансовий звіт ПАТ "Укрсоцбанк" за 2014 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу.: http://www.unicredit.ua/ip_fininter/params/year.7/

18. Костюченко, В. М. Управління кредитними ризиками у комерційному банку/ В. М. Костюченко // Вісник Хмельницького національного університету. Серія “Економічні науки”. – 2010. – № 1. – Т.1. – С. 141 – 147.

19. Кравчук Г.В., Галіч О.В. Теоретичні засади ризикології діяльності комерційних банків// Вісник ЧДТУ. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу.:

<http://vistnic.stu.cn.ua/index.pl?task=arcl&l=ua&j=31&id=47>

20. Кудіна В.Г. Класифікація ризиків у банківській сфері: теорія та практика. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу.: <http://www.masters.donntu.edu.ua>

21. Лавров Р.В. Ризики комерційного банку та ризик-менеджмент в умовах фінансово-економічної нестабільності/ Р.В. Лавров // Науковий вісник ЧДІЕУ. – 2011. - №2. – с. 196-200.

22. Лаврушин, І. М. Концептуальні основи управління портфельними кредитними ризиками банків під час роботи з роздрібними позичальниками/ І. М. Лаврушин // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. – С. 135-143.

23. Мельник С.В. Аналіз специфічних методів оцінки ризиків у банках//Молодіжний науковий вісник УАБС НБУ, №4 – 2013. – С. 80-87. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу.: <http://www.bulletin.uabs.edu.ua/store/eco/2013/39F908D4C1385CE25A0FDD165031D363.pdf>

24. Методичні вказівки з інспектування банків «Система оцінки ризиків»: Схвалено Постановою Правління НБУ від 15.03.2010 № 104 [Електронний ресурс]. – Режим доступу.: <http://www.rada.gov.ua>.

25. Міжнародні стандарти управління ризиками: Навчально-методичний посібник [Електронний ресурс]. – Режим доступу.:

http://safbd.ru/sites/default/files/mezhdunarodnye_standarty_upravleniya_riskami_uchebno-metodicheskoe_posobie.doc

26. Назарлієв Р. Особливості управління ризиками в діяльності кредитно-фінансових установ / Назарлієв Р. // Персонал. – 2011. – № 1. – С. 6 – 73.

27. Національний банк України [Електронний ресурс]. – Режим доступу.: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=123471

28. Офіційний сайт банку "Укрсоцбанк" [Електронний ресурс]. – Режим доступу.: <http://www.unicredit.ua/>

29. Павлюченко А.Л. Розвиток науково-методичних підходів до оцінки ефективності управління кредитним портфелем банку [Електронний ресурс]. – Режим

доступу.: <http://dspace.uabs.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/10524/2/17.docx>

30. Палій А. Проблеми та перспективи розвитку банківської системи України - [Електронний ресурс]. – Режим доступу.:

http://www.rusnauka.com/36_PVMN_2012/Economics/1_122823.doc.htm

31. Партин Г. О. Ризики у сучасній банківській діяльності та шляхи їх зниження / Партин Г. О., Путько У. І. // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – № 21.9. – С. 247–252.

32. Піджарко Н. В. Моделі оптимізації ризиків при управлінні активами та пасивами комерційних банків в умовах кризових ситуацій / Піджарко Н. В. // Збірник наукових праць Інституту проблем моделювання в енергетиці ім. Г.Є. Пухова НАН України. – 2010. – № 55. – С. 156–162.

33. Плєскун І.В. Тенденції розвитку сучасного стану банківської системи України - [Електронний ресурс]. – Режим доступу.:

<http://www.repository.hneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/4028/1/Плєскун%20І.В.%20ТЕНДЕНЦІЇ%20РОЗВИТКУ%20СУЧАСНОГО%20СТАНУ%20БАНКІВСЬКОЇ%20СИСТЕМИ%20УКРАЇНИ.pdf>

34. Подчесова, В. Ю. Управління кредитними ризиками та шляхи їх мінімізації/ В. Ю. Подчесова // Економіка : проблеми теорії та практики : зб. наук. праць. – Дніпропетровськ : ДНУ, 2010. – Вип. 205. – Т. 4. – С. 967– 972.

35. Примостка, Л. О. Кредитний ризик банку : проблеми оцінювання та управління/ Л. О. Примостка // Фінанси України. – 2011. – № 8. – С. 118–125.

36. Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні: Національний банк; Постанова, Інструкція від 28.08.2001 № 368 [Електронний ресурс]. – Режим доступу.: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01>

37. Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності

банків в Україні: Постанова Правління Національного банку України від 28 серпня 2001 року N 368 [Електронний ресурс]. – Режим доступу.:

http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/REG6032.html

38. Рефотека.ру Інформаційний сайт. Управління банківськими ризиками [Електронний ресурс]. – Режим доступу.: http://refoteka.ru/r-187906.html#_Тoc197575501

39. Сало І.В. Підвищення ефективності стратегічного управління фінансовою стійкістю банківської системи// Збірник наукових праць, №34 - 2014.- С. 23-36.

40. Скорик І. Перспективи впровадження Базель III у діяльність банків України// Збірник «Молода наука - 2013» - 2013. – С. 268-271.

41. Студопедия Інформаційний сайт. Стратегія керування банківськими ризиками, їх мінімізація [Електронний ресурс]. – Режим доступу.:

http://studopedia.net/8_28927_strategiya-keruvannya-bankivskimi-rizikami-ih-minimizatsiya.html

42. Allbest.ru. Інформаційний сайт. Ризики у банківській діяльності [Електронний ресурс]. – Режим доступу.: <http://knowledge.allbest.ru/bank/d-2c0a65625b3ad78a5d43b89521216d27.html>

43. Allbest.ru. Інформаційний сайт. Ризики у банківській діяльності та методи управління. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу.: http://otherreferats.allbest.ru/bank/00042043_1.html

44. Allbest.ru. Інформаційний сайт. Управління фінансовими ризиками. [Електронний ресурс]. – Режим доступу.: <http://otherreferats.allbest.ru/finance/d00069678.html>

45. Bestreferat.ru Інформаційний сайт. Управління кредитними ризиками в діяльності комерційних банків [Електронний ресурс]. – Режим доступу.: <http://www.bestreferat.ru/referat-187906.html>

46. bibl.com.ua Інформаційний сайт. Ризики у банківській діяльності. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу.: <http://bibl.com.ua/bank/7053/index.html>

47. bukvar.su Інформаційний сайт. Аналіз мінімізації банківських

ризиків [Електронний ресурс]. – Режим доступу.: <http://bukvar.su/bankovskoe-delo/page,3,4052-Analiz-minimizacii-bankovskih-riskov.html>

48. bukvar.su Інформаційний сайт. Банківські ризики комерційних банків. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу.: <http://bukvar.su/bankovskoe-delo/3855-Bankovskie-riski-kommercheskih-bankov.html>

49. bukvar.su Інформаційний сайт. Управління ризиками у комерційних банках банках [Електронний ресурс]. – Режим доступу.: <http://bukvar.su/bankovskoe-delo/page,8,3188-Upravlenie-riskami-v-kommercheskih-bankah.html>

50. Bukvasha.ru Інформаційний сайт. Аналіз мінімізації банківських ризиків [Електронний ресурс]. – Режим доступу.: <http://bukvasha.ru/kursova/22214>

51. Nauka.kushnir.mk.ua/ Інформаційний сайт. Методи оцінки та управління банківськими ризиками: вітчизняний та зарубіжний досвід. [Електронний ресурс]. – Режим доступу.: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=34733>

52. Nauka.kushnir.mk.ua/ Інформаційний сайт. Фінансові ризики: принципи управління. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу.: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=50962>

53. Pidruchniki.com/ Наукова бібліотека. Методи оцінки ризику на фінансовому ринку. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу.: http://pidruchniki.com/12950127/finansi/metodi_otsinki_riziku_finansovomu_rinku

54. Pidruchniki.com/ Наукова бібліотека. Фінансові ризики. .-[Електронний ресурс]. – Режим доступу.: http://pidruchniki.com/10091219/finansi/finansovi_riziki

55. PuLib.if.ua Наукова бібліотека. Ризики комерційних банків.- [Електронний ресурс]. – Режим доступу.: <http://pulib.if.ua/referat/view/19994>

56. Ref.co.ua Інформаційний сайт. Ризики комерційних банків.- [Електронний ресурс]. – Режим доступу.: http://ref.co.ua/1110-Riski_kommercheskih_bankov.html

57. sesia.com.ua Інформаційний сайт. Фінансовий менеджмент [Електронний ресурс]. – Режим доступу.: <http://sesia.com.ua/book/52/3813.html>
58. ua-referat.com Інформаційний сайт. Аналіз мінімізації банківських ризиків [Електронний ресурс]. – Режим доступу.: http://ua-referat.com/Аналіз_мінімізації_банківських_ризиків
59. ua-referat.com Інформаційний сайт. Банківські ризики комерційних банків. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу.: http://ua-referat.com/Банківські_ризики_комерційних_банків
60. UkrKniga.org.ua Інформаційний сайт. Фінансові ризики. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу.: <http://ukrkniga.org.ua/ukrkniga-text/646/2/>